

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrti-stopne petit-vrsto 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Njih Veličanstva najzvestejša opozicija.

Opozicija je v vsaki ustavni državi najimenitnejši faktor napredka, in zato je nek sloveči državnik izrekel, da bi si moral stvarjati opozicijo, ako bi je ne bilo v zastopstvu. Stranka, katera je ravnokar na krmilu, si vselej prizadeva, da kolikor mogoče malo povoda daje opoziciji, jo napadati. Opozicija pa stoji, kakor vojak na straži, da zgrabi protivnika tam, kjer kaže kako goloto, ter ga v javnem mnenju osramoti in naposled uniči, sama pa da se spne do vladnega krmila.

V državah, kjer je ustavno življenje ukoreninjeno in razvito, na Angležkem, v Švajci, v severno-amerikanskih državah, v Belgiji, odločujo volitve v državne zastope, katera stranka bo vladala za dobo dotičnega zastopa. A tam ne gre za spremembo ustave; tam gre samo za liberalnejše ali konservativnejše, za trgovinske in druge interese, vse to pa v okvirjih ustave.

Vse drugače pri nas. Tako zvana avstrijska ustava, kakor kača vsako leto svojo kožo sleče in novo obleče, a to metamorfozo opravlja samo ena stranka, katera niti večine prebivalstva, niti vsaj enega celega naroda ne zastopa, stranka, katera si je po čudnih sredstvih vedela priboriti momentano gospodstvo, ter ga sedaj rabi brezobzirno sebi v prid, državi pa v gotovo pogubo.

Ta stranka je bila sicer že enkrat za kratek čas pahnena s svojega sedeža, pa Hohenwart nij vedel, ali nij hotel združiti

vso opozicijo; poganjal se je samo z enim delom, vso drugo pa je v nemar puščal. Tudi je bil preveč kavalirja, nego da bi se bil posluževal teh silnih, protustavnih sredstev, s katerimi brezvestna ustavoverna klika, dokler ima vladno oblast v svojih rokah, skuša ukrotiti opozicijo. Zato je moral pasti, ne gledé na umazane intrige Beust-a in na uplivanje magjarstva na krono.

Hohenwartov pad pa je imel en dober nasledek za opozicijo, da je sprevidela neobhodno potrebo složnega delovanja, da se je med saboj zvezala in popolnem združila.

Naša opozicija se tedaj razločuje od one v drugih državah v tem, da hoče spremeniti celo podlago ustave, da hoče iz centralistične napraviti federalistično. Zato pa tudi v Avstriji politične stranke niso v prvi vrsti ločene po njihovih liberalnih ali konservativnih načelih, ampak po državopravnih mislih. Ustavoverci imajo ravno tako za zavznika svojega Rauscher-ja in njegove klerikalne privržence, skoro vso neliberalno birokracijo in velik del vojaštva, kakor so v taboru federalistov združeni liberalni in konservativni Čehi, Tirolci, nemški konservativci itd.

V tem trenutju, ko se vsled volilne reforme vname hud boj po vseh vrstah, hočemo tudi mi, ki spadamo k najzvestejši opoziciji Njih Veličanstva, pregledati čete nasprotnih si strank, da sodimo o končni zmagi.

Na sedaj vladajoči strani stoji velik del avstrijskega nemštva, in od slovanskih plemen gališki Rusini. Vendar, ako se gleda

na število ljudstva, koliko jih reprezentuje ta stranka, smemo k večjemu šteti 7 do 8 milijonov ljudi.

Tem nasproti stoji ves češki narod na Češkem in Moravskem s 5 milijoni Čeho-Slovčanov, ves slovenski narod, Poljaci, Dalmatinci in znaten del nemškega naroda, Tirolci, Gornji-Avstrijci, kmetske občine srednjega in gornjega Štajerja; sploh se sme reči, da na strani opozicije stoji 12 do 13 milijonov ljudi.

Ako se tedaj samo na številke gleda, morala bi opozicija krmilo vlade v rokah imeti, in tako bi se godilo v vsaki drugi ustavni državi; samo v Avstriji ne. Tukaj vlada manjšina; ona kuje postave, hoče-li večina narodov pripoznati jih ali ne. In da bi si obdržala svoje gospodarstvo, izmislila si je volilno reformo in tako umetno razdeljenje volilnih okrajev, da si iz manjšine stvarja svojo večino v postavodajalnem zboru.

Ne bodemo pretresovali, kako je prišlo do tega, da vlada manjšina nad večino narodov. Vsi vemo, da je temu nekoliko bila kriva sama opozicija po svoji neslogi, nekoliko in skoro naj več pa razmere v odločilnih krogih, katere spreminjati za sedaj nij v naših močeh.

In v predstoječi borbi, kako upanje se nam kaže? — Opozicija je zložna, kakor še nikoli; morala bi tedaj zmagati v naravnih okolščinah, ako bi odločil samo glas narodov in bi ustavno življenje pri nas bi o urejeno. Do tega pa še nismo dospeli; zra-

Listek.

Ivan Erazem Tatenbah.

Izviran historičen roman iz slovenske zgodovine.

(19. nadaljevanje.)

Petnajsto poglavje.

Nekoliko dnij prej nahajamo mladega popotnika na cilju svojega pota, pred gradom Podčetrtek.

Bil je to Baltazar Ribelj.

Kako se je spremenil v tem času! Videl se je za več let starejši, cela postava je bila nekako bolj sloka, lice upalo in vsa zunanost zanemarjena.

A nij čuda da je bilo tako. Zadnje mesece je doživel več nego mu je ljubo bilo, duševno in telesno prestal toliko, da se je tudi na vnanje izraževati moralo.

Vsled strahu, katerega sta Tatenbah in Rudolfi imela pred Pavlom Ahacem, prišel je Rudolfi nemudoma k Riblju v ječo. Prigovarjal mu je, da ako hoče prost biti, naj priséže, da bode: prvič nasproti vsem in vsakemu molčal o tem, kar vé glede Tatenbaha, drugič pa da bode precej iz dežele odšel.

Za to poslednje mu je ponujal znamenito svoto denarja.

Pač je v samotnem zaporu Riblju razkipelo sovraštvo do svojega dosedanjega gospodarja po vseh žilah. Maščevati se nad onim, ki mu je s smelo kruto roko potrgal vse lepe podobe o prihodnji sreči na tla ter jih tam hladnokrvno poteptal, to je bila njegova vroča želja. A kako jo izvesti! Oni, kateremu sovraštvo velja, je visoko zgorej. Sto in sto rok mu je postrežnih. On pa, Ribelj, bil je zdaj v njegovih rokah, zaprt, sam, razorožen, brez pomoči in prijatelja. In poznal je dobro svoj čas, vedel, da se ne šteje niti ne premišlja dolgo za eno človeško življenje. Kako lahko ga pusté do smrti v tej temni ječi, ali kako lahko dobi jetničar njegov ukaz, na tihoma v kraj spraviti ga. Taki grozni preudarki so počasi zlomili Ribljev vzklonen duh in — ko je bil Rudolfi s svojo ponudbo prišel, poprijel se je je Ribelj brž, kakor v strahu, da mu ne bi ta rešilna vrv zopet odtegnena bila.

Prisegal je najsvetejše prisege, kakor mu je Rudolfi nalagal.

Namenjen je bil na Nemško. Pa sam?

Kam? To so bila vprašanja. In zopet je vstajala slika iz megle spominov, podoba one deklice, na katero ga je prva in edina srčna vez vezala.

Nij mogel na pot, da je ne bi bil še enkrat videl. A ipak nij tudi k njej mogel. Kaj je ž njo, o tem nij vedel ničesa. Nij imel nobenega človeka, s katerim bi mu bilo mogoče o tej zadevi govoriti.

Prišla mu je večkrat misel, da deklica nij kriva, da ves položaj nij tak kakor ga je on v prvem hipu videl, da se je prenačil. Z nekakim zadostjenjem se je te misli oklepal in vedno bolj se mu je nemogoče zdelo, da bi se mu bilo moglo ono prej tako srčno udano bitje izneveriti.

Po drugi strani mu je srce govorilo, da more morda njej odpustiti mnogo, vse, vse. Z njim naj deklica pojde, daleč v širni svet, kjer bode mogoče preteklosti pozabiti, kjer nij brezvestnih zapeljivcev, kjer je mogoče začeti novo življenje.

Tih in skrit je živel Ribelj nekaj časa v Celji, odlagaje od dne do dne izpolnitev svoje prisege, pa tudi pot v Podčetrtek.

ven javnih odločujoč včasih neke tajne moči, in to je faktor, v računu negotov.

Pa bodi si, kakor hoče; opozicija mora v tem važnem trenutku v boj postaviti poslednega soborilca. Ako bi tudi sedaj ne zmaga, prišel bode čas, in krona bode spoznala, — samo da ne prepozno, — da je res opozicija bila njej najzvestejša, oni pa, ki so državo naprej tirali na nevarnem potu razpore, niso imeli pred očmi blagosti Avstrije, nego vse kaj drugega.

V Ljubljani, 4. februarja.

— Po pomoti je v včerajšnjem naznanilu zaradi javnega ljudskega shoda krivo tiskano 6. januarja, namesto 6. februarja.

— Iz raznih krajev Slovenije čujemo, da se slovenska peticija na cesarja pridno podpisuje. Ponavljaje izrekamo, da sme peticijo podpisati vsak Slovenec, ter da podpise nabira lahko vsak Slovenec tudi na prosto polo (kateri naj se na čelu pridene „mi podpisani se skladamo s peticijo drugih slovenskih rodoljubov proti direktnim volitvam“) ako podpisem razloži pomen in zapoved peticije. Na delo!

Politični razgled.

Notranje dežele.

Volilna reforma je cesarju predložena in vsi ustavoverni listi trdijo, da pride že v kratkem času pred državni zbor. Lahko mogoče, pa s tem še ni osoda postave odločena. Ko bi tudi v državnem zboru bila sprejeta, in ko bi tudi gospodska zbornica se njej ne ustavljala, ostane še sankcija krone. Sicer se zdaj zopet sliši, da z ozirom na dunajsko razstavo krona ne bo tako naglo storila poslednjega koraka, da vsaj med razstavo vpricho tujih gostov se ne bodo narodi med sabo kavsali. Včeraj je bila seja državnega zbora, pri kateri se je nadaljeval dnevni red poslednje seje.

Poljska delegacija je trdno sklenila, državni zbor zapustiti, kadar pride volilna reforma na vrsto. Ta opozicija je ustavovercem najbolj nadležna, ker je ministerstvo o svojem

Nazadnje se je odločil za poslednje in najdemo ga tam.

Ko stopi na dvorišče prileti mu veliki Gornikov pes nasproti, a neče več v njem poznati starega hišnega prijatelja, katerega je prej pozdravljaj. Sovražno laje nanj in mu zastavlja pot.

„Kaj iščeš tod?“ vpraša ga osorno Gornik, kateremu so te mesece, kar ga ni bilo tukaj, lasje vidno osiveli.

„Kaj je z Marijanico?“ vpraša Ribelj.

Gornik trpko namežikne, obrne se proč in pravi: „Le pojdi od koder si prišel, tukaj nemaš česa več iskati. Boljše bi bilo, da bi ne bil nikoli pod streho prišel, kjer sem jaz spal.“

Rekši mu hrbet obrne in odhaja.

Ribljevo klicanje je bilo zastonj. Na dvorišču je obstal sam. Od raznih oglov so ga posli sumljivo in kakor boječe gledali in glave tiskali.

A tako on ni hotel oditi. Stopi čez prag, da bi v grad šel sam pogledat. V veži najde staro deklo Marto. Starka zavpije na ves glas zagledavši ga in stegne svojo velo roko po njem.

„Prekasno ste prišli, prekasno!“ govori in solze se jej polijo po nagubanem obrazu.

(Dalje prih.)

času cesarju obljubilo, da vsaj Poljaci ne bodo zoper direktne volitve. In sedaj se kaže, da so ministri prodavali kožo medvedovo, predno so medveda ustrelili. Zato vse skušajo, da bi Poljake odvrnili od njihovega sklepa. Grof Goluhovski sam je poklican na Dunaj, da bi svoje rojake spreobrn timer, pa se bode menda vrnil brez uspeha.

V **ogerskem** državnem zboru so po 14 dnevem govorjenju srečno končali generalno debato o proračunu za l. 1873. Skrajna levica je predložila, naj se ves ministerski predlog odvrne in ne vzame za podlago specijalni debati. Ta predlog je bil zavržen, in ta teden se počenja debatiranje o posameznih točkah.

Vnanje države.

Vojvoda **Gramont** je huda vest avstrijskih državnikov. Potem, ko je grofa Beusta dobro obdelal, ki je Francozom pomoč Avstrije za vojni slučaj obljubil, ter nesramno ukanje njegovih organov, nemških ustavovernih listov, nad pruskimi zmagami dobro osvetil, bere v njegovi najnovejši izjavi levite grofu Andrašiju. Andraš se je skušal v francoskem listu „Journal des Debats“ opravičevati, češ, da Avstrija o začetku vojske ni bila pripravljena za boj, da tedaj Francozom ni mogla pomagati. Gramont pravi, da to ni res, ker je bil že nadvojvoda Albrecht poslan v Pariz, da je francoske priprave ogle dal, ter z Napoleonom dogovoril vojni načrt. Andraš je to le zaradi tega prikinul, da je Magjarom zagotovil hegemonijo v Avstriji, ter gospodstvo čez Nemce in Slovane. Auerperg je le njegova pritklina. Sicer pa je Ogrska od leta 1867 sem najslabše upravljen dežela. Slabo gospodarstvo na Ogrskem bode še Avstrija čutila. Grof Andraš naj se pa le varuje igrati s Slovani, ker Avstrija meji na vshod, in ministri so le od danes do jutri.

Pruska zbornica poslancev je sprejela v seji 31. jan. postavo zaradi rabe cerkvene disciplinarne oblasti z 263 glasovi proti 117. Poprej je bila huda debata, ker so neodvisni poslanci, kakor Virchow, Windhorst in drugi, kazali krivičnost omenjene postave. Poslednjega je pozval predsednik zbornice k redu, ker je rekel, da je morala še le zbornica postaviti vladi apertirati. Silovitost pruske vlade se kaže tudi drugod. Tako je onidan naučni minister ukazal, da se mora poljskim gimnazijalcem v Wongrowiecu ob nedeljah nemško pridigovati. Nadškof Ledochovski pa je proti tej silovitosti protest vložil, ter dotičnemu fajmoštru prepovedal, nemško pridigovati. Fajmošter je ubogal, in gimnazijalci so imeli le tiho mašo. Sedaj pa je ravnatelj gimnazije ukazal, da študentje ne bodo več hodili v omenjeno cerkev.

Italijanska vlada bode napravila naselbino na otoku Borneo. ter je že poslala dve vojni ladiji z vso pripravo tje. Ne vemo, kedar se bodo avstrijski državniiki kaj enacega domislili. Sedaj imajo pač preveč opraviti s tem, kako bi Slovanom postavni zastop prikratili.

Dopisi.

Iz Ljubljane 3. febr. [Izv. dop.]

(Letni stroški za uravnavno komisijo zemljišnega davka) na Kranjsko so strašno veliki. Proračun za leto 1873 znaša 88.130 gl., kateri se razdele tako-le: Za mesečne plače stalnih uradnikov 10.000 gl., za dnevne 36.215 gl., za diete 5.000 gld., za popotvanje (Meilengelder) 27.000 gld., za uradniške pisarne 4.133 gld., za darila (!) 1200 gl. in za druge stroške 14.582.

Če se premisli da bode delovanje, katero gre prav polzevo pot, morebiti deset let trpelo, bi utegn timer to državo še 88.130 gl. stati! —

Torej tako ogromne svote se morajo

plačati za to, da se nam večji davek „regulira.“ Po pravici moramo in smemo vprašati, ali bi se ne dalo tukaj mnogo prihraniti?

Iz ptujske okolice 20. jan.

[Izv. dop.] Dostikrat se čuje in toži čez učitelje, posebno slovensko-štajerske, da so nasprotniki narodnosti, da goje tujščino itd. Žalibog, da je to večkrat tudi istina. Kaj je uzrok temu? Uzrok je večidel nevednost in nepoznanje slovenskih razmer. — Ker so nove šolske postave učiteljem svobodo donesle, jezé se ene, poprej čez učitelje gospodovajoče osebe nad njimi, in agitirajo proti njim. Prištevajo pa se tiste osebe k narodni stranki. Kdor dela proti šolskim postavam, ta je proti učiteljem in njih svobodi, tedaj njihov sovražnik. Ka učitelji takim neprijateljem ne morejo prijazni biti, ni nenaravno. Pa krivo bi bilo od učiteljev zaradi osob enega samega stanu proti celi slovenski narodni stranki biti. Nevednost tedaj, ako taki učitelji mislijo, da samo en stan dela slovenski narod. Dostikrat se izrazi kak učitelj: Saj ni mogoče z narodno stranko hoditi, ki obstoji samo iz duhovnov, katerih so nekateri (ne vsi) proti novim šolskim postavam. Gg. učitelji, temu ni tako! Čisto narodna stranka z geslom: „vse za domovino, omiko in svobodo,“ je učitelstvu prijazna. Tudi ta stranka se mora boriti kakor mi. Saj nam je znano glasovanje narodnih poslancev v štajerskem deželnem zboru. Hvala Bogu, naši štajerskoslovenski poslanci so za svobodno narodno šolo. „Slov. učitelj“ piše v 1. številki, ka tiste stranke se naj slovenski učitelj drži, ki bode največ storila za narodno šolstvo in za učitelja. Jaz pa rečem, ka že imamo stranko, ki se bori in dela za blagor šolstva in učiteljstva slovenskega, in to je narodna stranka s svojim glasilom „Slov. Narodom.“ Te stranke se tedaj držimo! Ne služimo tujcu, držimo se drage matere domovine slovenske.

Na delo tedaj, slovenski učitelji! Pomagajmo materijelno in duševno; kdor pa pomagati ne more, naj pa vsaj ne bode nasprotnik in izdajica! Učitelj more narodu največ koristiti, utegne mu pa tudi grozno škodovati. Učitelj se lahko šol. postav drži in je zraven tega tudi lahko narodnjak. Ne bomo zaradi tega nemškutarji, če moramo v šoli nemški jezik kot predmet učiti, pa nalašč ne smemo tujstva gojiti! — Tedaj učitelji! tovariši moji, držite se „Slov. Narod-a,“ žrtvujte in delajte za blagor ljudstva slovenskega, in zgodovina bi znala resniti, ka so slovenski učitelji ohranili narodnost Slovincem. — Prokletstvo naroda pa čez učitelje izdajalce!

Iz Belgrada 27. jan. [Izv. dop.]

Za malo časa se je dogodilo 5 umorov v Belgradu, zavoljo tega je policija uredila, da se mora vsak tujec pri policiji javiti, odsedel li on v gostilnici ali v privatni hiši, kajti vsi ti morilci so iz tujih dežel, največ iz turške. Nije ni čudno; tamošen človek odrase kakor živina, nravi in pravici nema pojma, vsak dan vidi, kako Turčin more ubiti kristjana, ne da je zato kaznjen, in tako misli, da more on to i v drugi deželi činiti. Baš v petek in soboto smo imeli tukaj končno obravnavo zavoljo umora. Dva Bosnjaka namreč sta ubila enega obče spoštovanega gostilničarja, Čir-Taso po imenu. Starček je bil, in vrlo dobrega srca, ker pa ni imel ni žene ni otrok je vse svoje milovanje poklo-

nil svojemu konju, katerega je ljubil, ko svoje dete; noč in dan je pazil na njega. Eno jutro ob 4, kakor je bila njegova navada, ide k njemu, in ko hoče vrata od hleva odpreti, v ta mah ga udarita dva kolca po glavi in on pade mrtev na zemljo. Morilec sta bila omenjena dva Bosnjaka, ki sta bila v soboto na smrt obsojena.

A tri dni pred je bil en uradnik v penziji v svoji hiši ubit. V tisti hiši razen njega nobeden ne stanuje. Zločinec ga je za vrati počakal, in ko je zvečer domu prišel, skoči na njega, stisne ga za vrat, in ga tako zadavi. Moral je hud boj biti med morilcem in žrtvo njegovo, kar se iz tega vidi, ker je soba jako okrvljena; ker pa ubiti nema nobene rane, je moral on svojega morilec jako raniti. I ta je, kakor se govori iz Turske. Vi vidite, da od tamo dobivamo vsako dobro; čas je, da se temu koncu učini.

Gotovo se še spominjate, da so malo pred, nego je stopil naš mladi knez Milan na prestol, magjarske novine pisale, da g. Ristič neče biti sprejet od kneza za ministra, in naveli so več uzrokov, zakaj ne; a Ristič je denes minister kneza Milana, in kako izredno poverjenje in naklonost ima knez do tega svojega ministra, najbolji dokaz je to, da je knez na svetega Jovana, ko je bil god gosp. Rističa, sam šel v njegovo hišo, da mu čestita „imendan“. Da so Magjari protiv g. Blaznavca in g. Rističa, to je dobro znamenje za nas, kajti to pomeni, da oni vodijo edino pravo politiko, to je narodno, katera bo donesla Srbiji in južnim Slovanom lepšo in sijajno bodočnost. D.

Domače stvari.

— (Svojim č. gg. naročnikom) damo na znanje, da ljubljanska pošta še zdaj neče zvečer po 7. ekspedirati našega lista, kar je uzrok, da nekaterim g. včas kasneje v roke pride, ali celo še le drug dan. Prosimo č. g. naročnike v tej stvari za oprostitev ter je zagotovimo, da bomo vse storili, da se ta nedostatek odpravi. Naš oziv na ministerstvo nij še rešen. Ob enem pa smo tudi ponovili pritožbo do glavnega poštne vodstva. Upamo vsak čas ugodne rešitve.

— (Pravda tržaškega mesta) je bila, kakor smo že poročali, pred državno sodnijo v pondeljek rešena. Tržaško mesto je bilo odvrneno s svojo tožbo proti Kranjski, goriški in isterski deželi in spoznano, da tem deželam nij treba plačati terjatev tržaškega mesta. Za Kranjsko je šlo za 337.211 gld., za Gorico 38.000 gld. Kranjsko je zagovarjal dr. Costa, Goriško dr. Pajer. Izmed 12 sodnikov je edini Hye glasoval za to, da so dežele dolžne plačati.

— (O šolstvu v Istriji) piše „Slovenski učitelj“: Sicer nijmo dobro podučeni o razmerah šolstva pri naših južnih bratih, vendar nam je mogoče, da podamo vsaj nekoliko splošnih črtic. Poročilo naučnega ministerstva je leta 1870 tako poročalo o isterskem šolstvu: „Za šolo ugodne mladine je 33.048; šolo obiskajoče samo 13.013. Šol je 138, učiteljev 207. Šolo obiskuje torej samo 39% za šolo ugodnih otrok. Po učnem jeziku je v Istriji 53 italijanskih, 59 slovenskih (slovenskih in hrvatskih) in 26 slovensko-italijanskih šol.“ Od tega časa, namreč od l. 1870 se šolstvo istersko nij

zboljšalo. Med 138 šolami, katere je Istrija imela, bilo je mnogo, najmanje 50 šol za silo, na katerih so pred novimi šolskimi postavami duhovni večidel brezplačno podučevali. Po vpeljavi novih šolskih postav je pa okolo 40 duhovnikov šolam hrbet obrnilo. Posvetnih učiteljev pa nij bilo mogoče dobiti. V najnovejšem času pa se še posvetni učitelji preseljujejo iz Isterskega v druge dežele. V poslednjem času so nekateri dobili službe na Goriškem, seveda boljše od isterskih; kajti do sedaj so veljale v Istriji plače: 500, 400 in 300. Po 500 in 400—so toda imeli le učitelji po italijanskih in po poitalijanjčenih mestih in trgih; med tem ko je slovenski učitelj na vasi s 300 moral zadovoljen biti — pa vsaj še teh nij dobival. Te nizke plače je še le letos nekaj zboljšal isterski deželni zbor, kakor smo to že zadnjič enkrat omenili. Pa tudi kljub zboljšanju plač bode ostalo v Istriji še dolgo časa veliko pomanjkanje učiteljev; kajti mladih moči tudi novo učiteljsko izobraževališče ne bode moglo tako hitro odgojiti. Zatorej najbolje, da se za zdaj duhovniki ondašnji zopet šol poprimó. Seve, da se jim mora dati za to neko plačilo. Tako se na priliko godi že sedaj na Goriškem, kjer so duhovniki na mnogih šolah tudi učitelji. Tako je v sežanskem okraji na Goriškem 8 učiteljev duhovnikov, in samo 13 je posvetnih učiteljev; 14 šolskih občin je pa brez učitelja. V Istriji je v volovskem šolskem okraji med 22 učitelji tudi 13 duhovnikov; vsaj tako se nam piše. Če ti duhovniki v šoli tudi dobro in vestno podučujejo, tega ne vemo. Pa vsaj tudi ne vemo, če se jim za to podučevanje kaj nagrade nakloni, kakor v ravno omenjenem sežanskem okraji, kjer dobivajo duhovni učitelji za celo dnevno podučevanje (4 ure) 300 gld. in za poldnevno (150 gld.) za šolsko leto. — V Istriji imajo menda jako slabe šolske urade, katerim je posebno malo mar za slovenske šole. V prvi vrsti počasi deluje deželni šolski svet, ki leta in leta rešuje to pa ono učiteljsko vlogo. Bog daj boljše prihodnost isterskemu šolstvu!

Razne vesti.

* (Neki Istran) se preseli 1859. leta v Ameriko in zdaj je v mestu Brooklyn bogat mož. Zanimivo pak je to, kakor „Naša Sloga“ pripoveduje, da je obogatel se s pomočjo slovanskega jezika in slovanskega rodoljubja v daljni Ameriki. Prodajal je namreč tobak in ker je govoril najrajši svoj domovinski jezik, hodili so hrvatski mornarji, ki so stali v brooklynški luki, vsi k njemu po tobak. Lansko leto ko je Aleksij, veliki knez ruski s tremi velikimi ruskimi brodovi potovaje v Ameriko usidran bil v tej luki, nakupili so Rusi vse potrebščine pri Istranu, samo ker je bil Slovan in je slovanski ž njimi govoril. Mož je oženjen in ima neko Slovenko za ženo.

* (Michael Czajkowski) pod imenom, bivši Sadik-paša v turški službi, in sedaj v Rusijo nazaj se vrnil, poljski emigrant, je poslal od svojega zdanjega stanovišča v Kievu v „Moskovske Vedomosti“, kratko izpoved svojega jako zanimivega življenja, kjer sledeče pravi: 42 let je že, odkar sem svojo domovino zapustil. V vrstah upora, ki se je leta 1831 v Poljskem povzdignol, boril sem se kot vojak; v potem sledečem prognanstvu sem bil kot literat, novinar in diplomatičen agent delaven, kasneje sem se zopet na vojaško polje povrnil. V teku celega 42letnega burnega življenja sem neutrudljivo hlepel po vspešni delavnosti, da sem svoje življenje,

svoje trude, vso svojo imovino in blago za poljsko stvar žrtvoval. Utemeljil sem poljsko naseljino v carigradski okolici s tem namenom, da bi poljskim ubežnikom zakonito bitnost v sredi Slovanov na Balkanskem polotoku pripravil in sem si prizadeval, v tej naselbini ono zakonsko edinost med naseljenci in izseljenci oživotvoriti. Potem sem uredil polkove poljsko-slovanskega konjištva pod zgodovinsko poznano zastavo Zaporozcev (kozaki, ki so prvi zastavo neodvisnosti vzdignili) in sem bil skozi 17 let načelnik deželne brambe. V vrste teh polkov so vstopali zastopniki vseh slovanskih narodnosti; slovanski jezik se je kot poveljniški jezik uradno rabil, slovanski običaji so se v splošnem občevarjali gojili, in pod vojaškimi znamenji so se tvarjale narodne, bratovske razmere Poljakov k drugim Slovanom. Ta po meni uredjena deželna bramba si je pridobila slavo in je imela pomenljive vspehe. Kljub temu se je izkazovalo moje hlepenje kot nestalno in nerodovito. — Poljaki nijso hoteli notranje narodno-slovanske ideje njegove prizadevanja razumeti; oni nijso imeli zastopnosti, cele resnice in potrebnosti obče slovanskega obstanka razumeti in se na to privaditi. Leta 1863 so poljski emigranti, kateri so svojo domovino zapustili, svojo pozornost na to pod mojim vodstvom stoječo deželno brambo obrnili; oni so bili z odprtimi rokami sprejeti, v kratkem času potem so začeli zapreke delati, da bi moje delo podrli. Gledé na to obžalovanja vredno agitacijo sem storil sklep, to svoje mesto zapustiti, in turška vlada je dovolila k mojemu odstopu, in se nij obotavljala, mojo dolgoletno službovanje s pokojnino odplačati. Ko sem sprejel svoj odpust od turške vlade, v kateri službi sem bil skoro 28 let, se mi je branilo v Rusiji pravo prejemanja moje pokojnine in povrnil sem se tedaj v svojo očetnjo domovino nazaj.“

* (Zaspan železniški vlak.) Na starega leta dan se je peljal poštni vlak od Tekucina do Bukurešta. Bilo je precej hladno, in zato se je vlakni personal na vsaki postaji dalj časa mudil in se okrepčeval. Enako so storili tudi pasažirji. Na poslednji postaji pred Bukureštom pa se posebno dolgo mudé in kondukerji in pasažirji sprazne marsikatero kupico na čast staremu letu. Odpeljejo se. V Bukureštu pa med tem čakajo in čakajo na vlak. Ko ga pozno v noč še zmirom nij, se predstojnik postaje na mašini nasproti pelje gledat, kaj se je vlaku pripetilo. Končno res najdejo vlak, mirno stoječ, mašinst, kondukerji so pa spali vsak na svojem mestu in spali so tudi vsi pasažirji. Če je res!

* (Indijanci v Ameriki) še nikakor nijso vse romantičnosti in prvotne divjosti izgubili. Pleme Modoc-Indijancev hoče namreč zemljo v južnem Oregonu in severni Kaliforniji zasesti. Vlada, ki je tem drznim nameram krepko ugovarjala, jela je prisiljena, vojne priprave delati, katere pa, kakor reči sedaj stoje, ne prorokujejo ravno dobrega uspeha. Neustrašljivi Modoc-Indijanci so se poskrili v vulkanične jame, na južnej strani jezera Tula, kjer se v labirintskih jamah tega gorovja ustavljajo vsakej orožnej moči. Nad 150 mož brani glavni po opisovanjih ameriškanskih listov komaj za okno velik vhod, in ker so globoke jame nedohodljive, utegne obležencem lahko biti, da po brezštevilnih vodotočnih strugah z zunajnim svetom občejujejo. Maršal Pellisier, kateri je kakor znano v Algeriji z dimom take ubežnike po jamah uničeval, bil bi tukaj težko kaj opravil, ker je oni glavni vhod silno težko dosegljiv, in primorani so bili, vojno orodje pripraviti. Zadnji telegram iz Novega Yorka poroča, da so napad zopet poskušali, pa brez uspeha.

Narodno-gospodarske stvari.

0 povzdigi vinoreje.

(Konec.)

Avstrijska bi torej ne mogla v teh državah svojih vin oddajati. Nemšk „Zollverein“

uvažava res vina za 27.000.000 frankov, glavni porabniki pa ostanejo vendar Angležki, ki skoraj 7krat več, namreč za 174.000.000 fr. in Ruska, ki za 46.000.000 fr. vina uvažava. Lastni pridelek nemških „Zollvereinskih“ držav nij velik, uvažanje je tudi komaj vredno, da se imenuje, kajti med tem, ko na Angležkem vsak prebivalec za 6 fr. — cent. na Švajcarskem za . . . 6 „ 70 „ na Belgijskem za . . . 3 „ 60 „ na Nizozemskem . . . 3 „ 40 „ na Danskem . . . 2 „ 70 „ vina od zunaj kupuje, pride v onih državah od vrednosti uvažanja le za 75 cent. vina na vsakega prebivalca. Ker se pa mi posebno na Nemčijo ozirati moramo, ako se voznina odpravi, bi se, kakor nam številke kažejo, zelo zmotili misle, da se bo izvažanje vina povišalo, posebno ker so tudi Nemci več ali manj francoskih vin vajeni. Sploh moramo poudarjati, da Avstrijska le srednje bogastvo vina ima, in zategadelj bode pri boljšem stanu ljudstva komaj lastne potrebe krila, zaradi tega tudi oziroma količinski tujo vinsko trgovino ne more prevagovati, ker pride na vsakega prebivalca v:

Španski . . .	142 litres vina
Francoski . .	123 „ „
Portugalski .	122 „ „
Italijani . .	112 „ „
Grški . . .	92 „ „
Avstriji . . .	66 „ „

Naša monarhija torej v primeri z drugimi deželami nema nobenega vzroka želeži, da se voznina odpravi in s tem izvažanje vina polajša.

K 2. Nasproti pa bodo tuje dežele celó našo monarhijo z vinom poplavlile in pridelovanje vina v naših deželah zadušile. Morejo to že s preostankom nad lastno potrebovanje, vsled tega bode se morala Avstrija proti francoskemu, italijanskemu in španskemu ogromnemu pridelovanju boriti. Vendar se bomo tolažili, ako bi le pri borbi proti tujemu pridelovanju ostalo; bili bi nam potem stroški za prevažanje varstvena voznina za povzdigo ali vsaj vzdrževanje našega vinskega pridelka; ali mi bi imeli, ako se voznina odpravi, tudi proti vinskim fabrikantom boriti se, kateri bi pa gotovo avstrijske vinorejce na nič spravili. Vinski fabrikant, kateri se ne briga za neugodno vreme, ki nij obložen z visokimi davki, ki jih plačuje vinorejec, se bo najbližje vinorejca naselil, da more svojemu fabrikatu firmo brandnerja, jeruzalema itd. z vspehom dati. Najboljemu naravnemu vinu kupčevalec ne bode zaupal, ker bo mislil, da se nahaja v njem le napredovanje vinske fabrikacije.

Da bode tuja vinska fabrikacija kup naših pravih vin znižavala, to je brez dvoma. Dr. Neubauer v svoji vinski kemiji piše o petiotiziranju: „Na Francoskem se s petiotiziranjem že jako pečajo, in zaradi tega je mogoče, silno veliko Bordó-vin po neizmerno dobri ceni pridelati, ki dandenes po vseh delih sveta gredo. Jaz sam sem v Parizu kljub oktroja t. i. Bordó-vino za 30 cent., t. j. 2½ sreb. petie sklenico pil; da zelo v Novem-Yorku, se lahko kljub velikim davkom, ki jih zedinjene države terjajo, barel (162 sklenic) za 16 dolarjev kupi, tako da se te do cestuinske hiše za 8 dolarjev dobé.“ — „Ako pa na Francoskem petiotiziranje upotrebljujejo, dozdeva se, da se v Nemčiji Gall-ovega ravnanja držé; Beyse naravnost pravi, da so vsa v Ameriko prišla renska, mozelka, mekarska, sploh nemška vina pogalizirane.“ Podpisano društvo za vinorejo opravičuje popolnem pravila prostega trgovanja, kakor tudi davkov in voznine prosto uvažanje vseh pravih potreb živčev v vsakem oziru; ali vino še za zdaj na eni strani nij neogibna potreba za živež, na drugi strani pa zadostuje inozemsko pridelanje domačim potrebam. Omenjamo posebno za ta kraj, da so krajine po Štajerskem, še manj pa one zunaj monarhije, po katerih mi vino oddajamo,

komaj imenovanja vredne; in vendar smo popolnem zadovoljni s ceno pri malem trgovanju. Nasproti pa ne moremo ogniti se, da povemo, ka je slabega 1864. l. veliko tisoč štrtinov zunanjim deželam bilo prodano; šla so kot jesih deklarirano čez mejo, in vrnilo se kot „nemška“ ali „francoska“, vina. — To si moramo posebno zapomniti; kaže nam, da hočejo tuji k večjemu surovino za vinsko fabrikacijo pri nas nakupiti. Kar pa izvažanje surovine za deželo pomenja, je vsakemu narodnemu gospodarju znano; ono konča z izvažanjem ljudi.

Ako se voznina za vino odpravi, izpade nekaj iz državnih dohodkov, in to bi se morobiti moralo s povišanjem vinske cene nadomestiti, vsled tega pa bi vinorejec pri tako že velikih davkih moral celó poginiti. Državnik bi moral tudi pri naših negotovih denarnih razmerah to premisliti, da je zoper umno finančno gospodarjenje, denar, ki ga je pri nas tako malo in je drag, za blago (vino) izvažavati, katero si lahko sami pridelamo, za katero nasprotno še lahko tuji denar dobivamo, ako se upelje umno vinorejstvo in pravilno kletarstvo. — Udano podpisano društvo za vinorejo izreka se zategadelj odločno proti odpravi voznine in prosi naj se navedeni vzroki preudarijo in na višjem mestu oziranju predložijo.“

— Cena mesa za februar je tu: Funt naj boljšega mesa od pitanega vola vélja 28 kr., srednje 24 kr., najslabše 20 kr.; kravje in volovje pa je po 25, 21 in 17 kr.

— Gnojenje travnikov z zmletimi kostmi. Kostni imajo v sebi dokaj fosforove kisline, ki je travam neobhodno potreben živež, kakor kemična analiza travnega pepela spričuje. In ravno fosforove kisline dohaja travniku naj menj. S pomako ali z napeljavo vode pripomoremo travniku dokaj, toda fosforove kisline še travniku pomanjkuje. Umni gospodarji so tedaj začeli gnojiti travnike z zmletimi kostmi, na oral 3—4 cente. Jeseni ko se pomaka travnik, treba da vodo odpeljemo, in ko se je travnik vsaj nekoliko namočil, posejemo na njega kakih 4 stotov dobro zmletih kosti. V 3 dneh se kosti prav dobro razmehčajo, in potem zopet spustimo nekoliko (pa le malo) vode na travnik. Uspeh je kmalu očividni. Ker smo iz lastne skušnje o velikej vrednosti kosti prepričani, svetujemo vsem gospodarjem, da tako gnojenje poskusijo; vspeh jim bo gotovo kazal, da bodo nadaljevali dobro reč. Vsak naj polovico kakega travnika pognoji s kostmi kakor smo popisali, drugo polovico naj pusti brez navedenega gnoja in prepričan bo o dobroti takega gnoja. „Gosp. list“.

— Vinske cene se malo spreminjajo, tudi nij posebne kupčije, ker se je 1872. vino skoro vse po večjih vinotržcih kupilo. Sploh pa 1872. tako visoko ceno ima, da ga krčmarji nikjer ne morejo točiti po 48 kr., kakor druga leta, ko je novo vino se točilo po 28 do 36 kr. bokal. Letos pa je povsodi po 56 do 60 kr., v tem, ko se kisl 1871 po 48 kr. dobiva. Enake razmere so tudi na Avstrijskem, kjer velja najslabjši 1872. 12 do 13 gold. vedro, 1868. in 1869. pa celó 30 gld. in na Ogerskem, kjer je črno budinsko (Ofner) in šegzarsko vino po 20 gl., belo navadno pa po 11 do 12 gld. Delo v vinogradih se je že pričelo; po večem je rez končana, tudi se je pridno grobalo. Sneg pa, ki je zapadel te dni, bo motil delo, če ga jug skoro zopet ne odpravi.

Opomenica.

Eksekutivne dražbe: 8. febr. Stritofovi pos., 400 in 474 gl., v Loži. — Weberjevo pos., 955 gl., v Loki. — Beličevo, v Ljubljani. — Konoblevo, v Senožeti. — Windiševo, 1090 gl. v Ptuj.

Umrli v Ljubljani

od 1. do 3. februarja 1873.
Gašper Gajser, olar, 65 l., na plučni vodenici.
— Janez Jaklič, branjevec, 63 l., in Janez Japel,

oba na plučnih tuberkulah. — Pia Janovic, 2 dni, na mertudu. — Katar. Marn, delavka, 40 l., na sušici. — Marija Reich, 5 mesecev, na plučnem mertudu.

Tuji.

4. febr.

Pri **Elefantu:** Jelen iz Terbovl. — knez Frič iz Kamnika. — grof Lichtenberg, Flegar iz Dolenjskega.

Pri **Maliču:** Urbančič iz Predvdora. — Globočnik z gospo iz Železnikov. — grof Pače iz Stanoviča. — Švaiger iz Dunaja. — Šaffer iz Maribora. Cerelski iz Trebiža. — Posevnik z družino iz Celja.

Dunajska borsa 4. februarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	68 gld.	80 kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	73 „	10 „
1860 drž. posojilo . . .	103 „	75 „
London . . .	109 „	— „
Kreditne akcije . . .	333 „	50 „
Akcije narodne banke . . .	967 „	— „
Napol. . .	8 „	67½ „
C. k. cekini . . .	— „	— „
Srebro . . .	107 „	85 „

Dr. Ferdo Rojic,

zdravnik v Ipavi, (40—1)

ne stanuje več v Fluksovi hiši, temoč v tej nasproti stoječi hiši gosp. Švarc.

Služba podučitelja

v **Reichenburgu** (na hrvaški progi) z letno plačo 300 gld., 60 gld. doklade in prostim stanovanjem se ima namestiti. Prosilci, zmožni obeh deželnih jezikov, naj vložijo svoje molbe s postavnimi prilogami do 20. februarja pri krajnem šolskem svetu v Reichenburgu. (42)

Okrajni šolski svet v Sevnici (Lichtenwald) 1. februarja 1873.

Krčmar ali natak

ali vdova, katera ima odrasčene hčere, ki more 200 gld. kavcije položiti se išče, da v Žuženberku dobro krčmo na svoj račun prevzame.

Več o tem se izve pri gospodu

Dominik Derjani-tu

(38—2) v Žuženberku.

Za svetovno razpostavo na Dunaji

se kupujejo lepi, dolgi **ženski lasje;** rumeni (blond), rdeči in sivi imajo prednostne cene in se lahko po pošti pošiljajo; tudi se sprejemajo posamezni kosi, in denar za-nje se takoj pošlje. (33—6)

Wilhelm Stutz,

v „Zvezdi“ (Sternallee), hiš. št. 30 v Ljubljani.

Plučna sušica je ozdravljiva!

dokazano v knjigi, katera je ravnopkar v 8. natisu na dan prišla in katerej uže mnogo tisoč novospomlad življenja zahvaljuje. Način lečenja je vsakterniku razumljivo popisano od M. Auerbach-a. **Zdravljenje je prosto, stroški mali, povsod rabljivo, vspeh radi-kalen.** Dobiva se na pošljatev 1 tolarja 5 sreb. grošev = 2 gl. = frank. 40 Cts. od (247—16)

J. V. Albert-u

München, Maximiliansstr. Nr. 37.